

PSIHOLOŠKI VIDIK POUKA

Pouk ni le intelektualni proces, ampak tudi emocionalni in socialni – kako doživljamo pouk (pozitivno, ambivalentno, negativno).

2 Plati (?):

- Intelektualna/ racionalna plat – ta ima še dve plati:
 - Doživljanje pouka, ki se nanaša na proces usvajanja/razumevanja učne vsebine
 - Uspešnost pri poukuV ozadju je razumevanje učne vsebine.
- Emocionalna plat doživljanja pouka:
 - Odnos učenca do profesorja
 - Kako učenec doživlja razred

Če učenec negativno doživlja pouk, ima bolj verjetno slabši učni uspeh za posledico. Učitelj ni našel poti do učenca. Dober učni uspeh je običajno povezan s pozitivnim doživljanjem pouka. Spodbujanje pozitivnega racionalnega doživljanja je lažje kot spodbujanje pozitivnega emocionalnega doživljanja. Intelektualno sposobni učenci nimajo problemov z racionalnim doživljanjem.

Kako poskrbimo za pozitivno intelektualno raven?

- Pouk naj temelji na učni aktivnosti (tako naj se tudi preverja razumevanje vsebine)
- Spodbujati notranjo motivacijo, radovednost
- Upoštevanje individualnih razlik – upoštevanje notranje diferenciacije

Doživljanje: odnos, komunikacija na medosebni ravni je odvisno od kvalitete medosebnih odnosov. Treba je skrbeti za to kvaliteto, ne zaničevati učencev, zbuhati pozitivno samopodobo, osebna rast (=vzgojni cilji), tudi učence, ki jih učitelj ne pozna, naj jih vključi v pouk.

V zvezi z uveljavljanjem psihološkega vidika pouka moramo uveljavljati tudi notranjo motivacijo. Pomembno je, da učitelj uveljavlja različne prijeme (kako spodbujati notranjo motivacijo pri pouku):

- Uravnavanje težavnosti nalog z upoštevanjem sposobnosti učencev
- Dajati ustrezne naloge, zadolžitve
- Upoštevati relativen napredek
- Čim prej moramo posredovati povratne informacije
- Moramo spodbujati iniciativnost, radovednost, ustvarjalnost učencev
- Moramo oblikovati pozitivno razredno klimo

Tesno je povezan z ostalimi vidiki in materialnimi pogoji šole. Za dober pouk, ki učence spodbuja k delu in sodelovanju je potrebna:

1. kvalitetna izvedba pouka – dobro strokovno vodenje
2. dobra materialna opremljenost – različne možnosti

Narejena je bila raziskava med učenci 3., 5. in 7. razreda osnovne šole. Ugotovitve:

- z leti učenci vse manj radi hodijo v šolo
- razlike med učenci – učno šibkejši so negativni, učno močnejši pa pozitivni – strah pred neuspehom se povečuje, samopodoba se znižuje, povečuje se raztresenost (zaradi preobremenjenosti)
- večja se število učencev, ki jih učenje ne zanima (več v devetletki kot v osemletki)

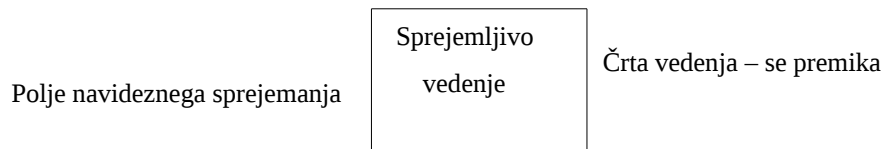
Ali lahko spodbujamo pozitivno doživljanje pouka?

- Tehnike sproščanja – boljše znanje, manjša obremenjenost, 'minuta za zdravje', preobremenjenost je lahko tudi slaba kvaliteta pouka
- Metode poučevanja
- Kvaliteta medosebnih odnosov, komunikacija na medosebni ravni.

Razlogi so v objektivnih in subjektivnih dejavnikih:

- Objektivni: organizacija, učni prostor, učna vsebina
- Subjektivni: medosebni odnosi, počutje učencev, komunikacija na medosebni ravni

Gre za vprašanje, kako širiti učni prostor.

Najbolje je, da je učni prostor odprt, da ni problemov, konfliktov na medosebni ravni – če so, se učni prostor oži. Odprtost je v veliki meri odvisna od spretnosti učitelja: ali razvije konkretne medosebne odnose. Gre za vprašanje komunikacije – komunikacija na medosebni in na vsebinski ravni. Da je prostor širši, gre za sprejemljivo in nesprejemljivo vedenje (prostor se zoži). Koordinator, nosilec medosebnih odnosov tega prostora je učitelj.

V komunikaciji na medosebni ravni je pomembno:

1. Kaj in kako sporočamo. Lahko gre za isto moteče vedenje, vendar sporočamo na različne načine.
2. Kako poslušamo v teh medosebnih odnosih.
3. Kako se odzivamo. Včasih prevladujejo čustva. O tem govori Thomas Gordon: mi lahko govorimo z jezikom sprejemanja ali pa z jezikom nesprejemanja. Pri slednjih gre za tako imenovana 'TI' sporočila, ki obtožujejo, učitelj obtoži učenca. Sporočila nesprejemanja vzbujajo občutek krivde, krepijo občutek manjvrednosti, otežujejo/zapirajo komunikacijo, krepijo obrambno vedenje. Pri jeziku sprejemanja gre za tako imenovana 'JAZ' sporočila. Pri teh sporočilih je značilno, da del krivde za nesprejemljivo vedenje prevzame učitelj tudi nase – odnos ni tako zapleten, konflikten. Učitelje bi bilo treba vadi v tem. V naših šolah je prišlo do uporabe jezika sprejemanja v okoli 10%, v ZDA v 40%.

Zakaj je jezik nesprejemanja v protislovju s psihološkimi potrebami učencev? Učenci ne dosežejo avtonomnosti.

Značilnosti jezika nesprejemanja:

- Gre za ukazovanje, grožnje, pridiganje
- Gre za preiskovanje, spraševanje, smešenje, ignoriranje etc.

Posledice:

- V učencu se vzbuja krivda
- Jezik ga žali – znižuje se njegova samopodoba
- Defenzivno vedenje
- Zbija odpor v učencih

Načini odgovarjanja:

1. ukazovanje, opozarjanje, grožnja
2. moraliziranje, spraševanje, svetovanje, sugeriranje, diagnosticiranje
3. kritiziranje, zasmehovanje, etiketiranje, sramotenje
4. spodbujanje, simpatiziranje, razumevanje
5. umik, ignoriranje